

PUBLIEKE
SECTOR
ACCOUNTANTS

Accountantsverslag 2023

Gemeente Molenlanden

Molenlanden

Aan de gemeenteraad van
gemeente Molenlanden
Postbus 5
2970 AA BLESKENS GRAAF

Onderwerp
Accountantsverslag 2023

Datum
1 juli 2024

Kenmerk
312020002.24.275

Geachte leden van de gemeenteraad,

Wij hebben de controle van de jaarrekening 2023 van uw gemeente afgerond. De jaarrekening van gemeente Molenlanden is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders. Met dit accountantsverslag informeren wij u over onze belangrijkste controlebevindingen. Op 6 juni 2024 hebben wij een concept van dit accountantsverslag afgestemd met onder andere uw concerncontroller.

Bij de jaarrekening 2023 hebben wij op 1 juli 2024 een goedkeurende controleverklaring afgegeven.

Ons accountantsverslag is bedoeld om u te ondersteunen in de beoordeling van de jaarrekening 2023. De bevindingen en beschouwingen in dit verslag komen voort uit onze controlewerkzaamheden en diverse besprekingen die wij met uw medewerkers hebben gevoerd. Voor de goede orde vermelden wij dat uw controlerende taak uiteraard verder gaat dan uitsluitend het financieel getinte perspectief vanuit de accountantscontrole.

Wij maken u erop attent dat voor dit accountantsverslag een beperkte verspreidingskring geldt. Het accountantsverslag is uitsluitend bestemd voor de gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders. Wij geven u toestemming om dit accountantsverslag (zonder de persoonlijke handtekening) te publiceren via de agenda's van de raadscommissies en de gemeenteraad.

Met vriendelijke groet,

Publieke Sector Accountants B.V.

ValidSigned door R. van Hattem Msc RA
op 01-07-2024

Was getekend: R. van Hattem Msc RA

Inhoudsopgave

Contact

De volgende personen kunnen benaderd worden bij vragen met betrekking tot dit accountantsverslag:

Ralf van Hattem

Tel: 06 – 1234 5175

Rashadell Varlack

Tel: 06 – 2305 8971

1. Onze controleaanpak en de uitkomsten daarbij ...	4
2. Financiële positie en resultaat	9
3. Bevindingen eindejaarscontrole.....	15
4. Interne beheersing	25
5. Overige aangelegenheden	27
6. Verplichte tabel SiSa	36

1.

Onze controleaanpak en de uitkomsten daarbij

1. Onze controleaanpak en de uitkomsten daarbij

Reikwijdte van de controle

Met de opdrachtbevestiging van 9 oktober 2023 (kenmerk 312020002.23.416) heeft u ons de opdracht gegeven tot het controleren van de jaarrekening 2023. De reikwijdte van onze controle staat omschreven in deze opdrachtbevestiging. Er is gedurende het verloop van de controle op geen enkele wijze sprake geweest van een beperking in de reikwijdte van onze controle. De doelstelling van de controle is het afgeven van een controleverklaring bij de jaarrekening van gemeente Molenlanden.

In dit accountantsverslag geven wij een toelichting op de bevindingen naar aanleiding van de controle. Onze controle wordt verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), met het door de gemeenteraad op 20 juni 2023 vastgestelde 'Controleprotocol 2023' en het daarbij horende 'Normenkader 2023' en in overeenstemming met het Nederlands recht, waaronder de Nederlandse Controlestandaarden en de Regeling Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT).

Tijdens de uitvoering van de oorspronkelijke controleplanning hebben zich geen wijzigingen van materieel belang in de reikwijdte voorgedaan. Wij achten de reikwijdte van onze controle voor 2023 voldoende voor de doelstelling van onze controle.

Materialiteitsbepaling is bepaald overeenkomstig het Besluit accountantscontrole decentrale overheden

De wijze waarop wij de materialiteit bepaald hebben is gebaseerd op de maximaal toe te passen marges voor de accountantscontrole, zoals deze zijn vastgelegd in het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (het Bado). Bij onze controle van de jaarrekening 2023 hebben wij daarom de volgende goedkeuringstoleranties gehanteerd:

Bron: jaarrekening 2023	Fouten	Onzekerheden
Goedkeuringsmaterialiteit	€ 1.323.340	€ 3.970.000

De gemeenteraad heeft in het 'Controleprotocol 2023' de rapporteringstolerantie vastgesteld op 5% van de goedkeuringsmaterialiteit en bedraagt derhalve € 66.000.

Onze aanpak is gericht op risico's

Voor de jaarrekeningcontrole 2023 onderkennen wij een aantal risico's en aandachtspunten, die een verhoogd (bruto) risico met zich mee (kunnen) brengen op een materiële fout in uw jaarrekening en die een mogelijke impact op de bedrijfsvoering kunnen hebben. De risico's en aandachtspunten zijn hieronder weergegeven. Opname van een risicogebied of aandachtspunt in deze

opsomming betekent niet dat er sprake is van risico's die zich daadwerkelijk voordoen, maar zijn enkel bedoeld om aan te geven dat wij hier tijdens onze controle (extra) aandacht aan hebben besteed.

Risico's voor deze jaarrekening

- Bestaan en waardering van activa als gevolg van schattingselementen (inschatting van levensduur en restwaarden).
- De waardering en risico-inschatting met betrekking tot lopende grondexploitaties, inclusief de geldende regels rondom het tussentijds winstnemen.
- De rechtmatigheidsverantwoording en de onderbouwing hiervan, waaronder:
 - De naleving van de (Europese) aanbestedingsregels;
 - Verwerking van reservemutaties als gevolg van wijzigingen in de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV in 2018.
- De verantwoording en waardering van voorzieningen (personeelsvoorzieningen en onderhoudsvoorzieningen) in relatie tot de aanwezigheid van actuele beheerplannen en andere onderbouwingen.
- Uw fiscale positie in het kader van de vennootschapsbelasting (Vpb).
- "Management override of controls". Dit betreft de mogelijkheid die het management heeft om specifieke controlemaatregelen te omzeilen, bijvoorbeeld door memoriaalboekingen of het schattingsproces. De specifieke aandacht voor dit risico is voorgeschreven vanuit de controlestandaarden en is niet uniek voor de gemeente Molenlanden.
- Risico's en onzekerheden in het sociaal domein, waaronder prestatielevering Wet Maatschappelijke Ondersteuning (hierna: Wmo) en de Jeugdwet.
- De actualiteit van de gevoerde administratie(s), gericht op de betrouwbaarheid van de (tussentijdse) informatievoorziening.
- De follow-up ten aanzien van eerder gerapporteerde aandachtspunten vanuit de interne en externe controle.
- De kwaliteit van de IT-beheersomgeving.

Het inschatten als relevante risico is inherent aan deze posten en is niet direct een gevolg van verwachte leemten in de interne beheersing van uw gemeente. Ook is sprake van inschattingen van bruto risico's, alvorens eventuele beheersmaatregelen zijn genomen. Ter voorkoming van een materiële fout in de jaarrekening heeft u voor bovenstaande risicogebieden beheersmaatregelen getroffen. Wij hebben ons bij de controle gericht op de opzet en het bestaan van de door u ingerichte beheersingsomgeving, die deze risico's moeten verkleinen. Voor een toelichting op een aantal onderkende risico's en aandachtspunten verwijzen wij naar hoofdstuk 3. 'Bevindingen eindejaarscontrole'. Daarnaast verwijzen wij u naar onze bevindingen in hoofdstuk 4. 'Interne beheersing'.

De jaarrekening voldoet aan het BBV

Significante verslaggevingsgrondslagen en de toepassing hiervan zijn belangrijk voor de presentatie van de financiële positie en de baten en lasten van gemeente Molenlanden. Daarnaast vereisen zij van het college van burgemeester en wethouders het toepassen van oordeelsvorming ten aanzien van moeilijke, subjectieve en complexe posities, die vaak – vanwege de noodzaak om inschattingen te moeten maken over het effect van zaken – inherent onzeker zijn.

**De baten en lasten,
alsmede balansmutaties
met betrekking tot
specifieke uitkeringen zijn
rechtmatig**

**Uw rechtmatigheids-
verantwoording**

De belangrijkste verslaggevingsgrondslagen van gemeente Molenlanden zijn uiteengezet in de jaarstukken 2023 in onderdeel 'Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling'.

Wij hebben het door het college van burgemeester en wethouders toegepaste proces voor belangrijke verslaggevingsgrondslagen geëvalueerd en hebben gegevensgerichte controlewerkzaamheden uitgevoerd. Wij hebben de toepassing van de juiste methodiek, de aannames, de berekeningen en de consistente toepassing van de betrokken modellen en/of de van toepassing zijnde financiële verslaggeving beoordeeld. Wij zijn van mening dat de verslaggevingsgrondslagen en de toegepaste inschattingen redelijk zijn en consistent zijn gebruikt: de jaarstukken voldoen aan het BBV (Besluit begroting en verantwoording).

Op basis van uw controleprotocol en normenkader hebben wij de naleving van het financieel rechtmatigheidskader voor uw gemeente met betrekking tot de specifieke uitkeringen gecontroleerd. Hierbij zijn geen materiële bijzonderheden geconstateerd. Uw gemeente verantwoord 36 specifieke uitkeringen via de SiSa-bijlage in uw jaarrekening.

Onze conclusie is derhalve dat de baten en lasten, alsmede de balansmutaties met betrekking tot specifieke uitkeringen, rechtmatig zijn weergegeven in de jaarrekening 2023.

In de jaarrekening 2023 legt uw college van burgemeester en wethouders voor het eerst verantwoording af over een drietal rechtmatigheidscriteria die niet expliciet blijken uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In de rechtmatigheidsverantwoording licht het college toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door de gemeenteraad vastgestelde kaders zoals de begroting en verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door de gemeenteraad vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door de gemeenteraad bepaald en bedraagt 1% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 1.324.438.

Op basis van de jaarrekening 2023 zijn hierbij diverse bevindingen gebleken die samen leiden tot een onrechtmatigheid hoger dan het grensbedrag. De totale onrechtmatigheid bedraagt € 2,7 miljoen. Het college is daarom van mening dat de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties niet rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens. Deze bevindingen komen voort uit het begrotingscriterium en het voorwaardencriterium, specifiek de naleving van de Europese aanbestedingsregels. De bevindingen zijn opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening. Het is hierbij belangrijk om het onderscheid te maken tussen bruto en netto afwijkingen. De bruto afwijkingen zijn de afwijkingen voor correctie van de acceptabele onrechtmatigheden (de netto afwijkingen na correctie). Het oordeel dat het college geeft over het

rechtmatig handelen heeft betrekking op de bruto afwijkingen. Deze worden getoetst aan de verantwoordingsgrens. Wij lichten dit in hoofdstuk 3 verder toe.

Geïdentificeerde fouten in de jaarstukken

Naar aanleiding van onze jaarrekeningcontrole resteren er ongecorrigeerde afwijkingen. De door ons gerapporteerde bevindingen zijn niet materieel (dus hebben geen invloed op de strekking van onze controleverklaring). De overige bevindingen zijn naar onze mening van belang voor uw beoordeling van de jaarstukken en de verdere kwaliteitsverbetering van de administratieve organisatie en interne beheersing.

Voor de (niet materiële) fouten en tekortkomingen in de jaarstukken verwijzen wij u naar de diverse onderdelen van dit rapport.

Goedkeurende controleverklaring voor getrouwheid

Wij zijn van oordeel dat de jaarrekening 2023 van gemeente Molenlanden een getrouw beeld geeft van het eigen vermogen op 31 december 2023 en het resultaat over 2023. Hierbij geldt als voorwaarde dat de door ons gecontroleerde jaarrekening ongewijzigd door de gemeenteraad wordt vastgesteld. Wij verzoeken u derhalve ons een door voorzitter en de griffier ondertekend besluit van de vastgestelde jaarrekening te verstrekken. Mochten nog wijzigingen worden aangebracht in de definitieve versie van de jaarrekening dan dienen wij deze te beoordelen alvorens onze controleverklaring hierbij mag worden opgenomen.

2.

Financiële positie en resultaat

2. Financiële positie en resultaat

De vermogenspositie van uw gemeente neemt in absolute zin toe

In het BBV, de verslaggevingsregels voor gemeenten, wordt een duidelijk onderscheid gemaakt tussen resultaatbepaling en resultaatbestemming. Alle baten en lasten dienen via het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening te lopen. Er mogen geen baten of lasten rechtstreeks in het eigen vermogen (dat bestaat uit de algemene reserve en de bestemmingsreserves) worden gemuteerd.

De mutaties in het eigen vermogen vinden plaats door middel van de resultaatbestemming. Het gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten in 2023 bedraagt € 5,3 miljoen voordelig. Per saldo is tussentijds € 5,0 miljoen aan de reserves onttrokken, zodat het uiteindelijk gerealiseerde resultaat over 2023 € 10,3 miljoen voordelig bedraagt. Dit resultaat is afzonderlijk vermeld onder het eigen vermogen in de balans.

	2023	2022	2021	2020	2019
Eigen vermogen per 1 januari	135,3	131,4	137,5	98,4	97,4
Tussentijdse resultaatbestemming	-/- 5,0	-/- 4,8	-/- 12,9	35,3	0,9
Gerealiseerd resultaat	10,3	8,7	6,8	3,7	0,1
Totaal ('gerealiseerd saldo van baten en lasten')	5,3	3,9	-/- 6,1	39,1	1,0
Eigen vermogen per 31 december	140,6	135,3	131,4	137,5	98,4

De tussentijdse resultaatbestemming bestaat uit de toevoegingen aan en onttrekkingen uit de reserves, in overeenstemming met de besluiten van uw gemeenteraad. De omvang van het eigen vermogen bedraagt ultimo 2023 66% van het balanstotaal (op 1 januari 2023 65% van het balanstotaal). In de toelichting op balans bij het onderdeel eigen vermogen van de jaarrekening geeft het college van burgemeester en wethouders een nadere toelichting op de mutaties in het eigen vermogen over het jaar 2023. Wij verwijzen u naar deze toelichting.

Als signaalwaarde voor de solvabiliteitsratio geldt volgens de VNG een percentage van 20%. Bij een solvabiliteitsratio lager dan 20% bevindt de gemeente zich op glad ijs. In de begroting 2023 heeft de gemeenteraad de solvabiliteit bepaald op 46,4% en op basis van de jaarrekening 2023 bedraagt de solvabiliteit 61,2%. De solvabiliteit is derhalve 14,8 procentpunten hoger dan begroot. Ter

vergelijking hebben wij de solvabiliteit van een aantal gemeenten opgenomen. Daaruit blijkt dat de solvabiliteit van uw gemeente per 31 december 2023 (64%) boven het niveau van de gemeenten van Nederland ligt.

Ter vergelijking over 2022:

Gemeente	Solvabiliteit 2022
Nederland	39,7%
Zuid-Holland	46,1%
Gemeenten groter dan 25.000 inwoners en kleiner dan 50.000 inwoners	39,9%
Gorinchem	40,9%
Krimpenerwaard	36,1%
Molenlanden	65,3%
Vijfheerenlanden	27,3%
Altena	34,0%

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl

Resultaat 2023 is beïnvloed door reservemutatie(s)

Het feitelijke saldo van baten en lasten in een boekjaar wordt weergegeven als het gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten. Daarnaast kent de gemeente ook het gerealiseerd resultaat. Dit is het gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten plus of min de tussentijdse resultaatbestemmingen. Deze bestemmingen bestaan uit in de loop van het boekjaar gedane onttrekkingen uit reserves minus de tussentijdse toevoegingen aan reserves. De toevoegingen aan dan wel onttrekkingen uit reserves vinden plaats op basis van de door u genomen besluiten. Het gerealiseerde resultaat is dus mede het gevolg van de bestuurlijke besluitvorming.

Concreet betekent dit voor uw gemeente het volgende:

Exploitatieresultaat (in € 1. 000.000)

Totale baten	127,5	
Totale lasten	122,2	
Gerealiseerde saldo van baten en lasten (voordelig)		5,3

Af: toevoegingen aan reserves	10,2	
Bij: onttrekkingen uit reserves	15,2	
Saldo mutaties reserves (per saldo onttrekking)		5,0
Gerealiseerd resultaat (voordelig)		10,3

Het overzicht van baten en lasten over 2023 laat een voordelig gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten van € 5,3 miljoen zien, ten opzichte van een begroot (na wijziging) nadelig saldo van € 2,7 miljoen. Dit is een voordeel van € 8,0 miljoen. Het gerealiseerd resultaat ad € 10,3 miljoen voordelig is afzonderlijk op de balans onder het eigen vermogen opgenomen. In de jaarstukken wordt op diverse plaatsen een nadere toelichting gegeven op de totstandkoming van het gerealiseerd resultaat en worden de verschillen tussen de begroting (na wijziging) en de gerealiseerde baten en lasten verklaard. Wij verwijzen u naar deze toelichtingen. Het voordelige saldo van baten en lasten 2023 (resultaat vóór bestemming) is mede ontstaan na een aantal incidentele baten en lasten. Door het effect van de incidentele baten en lasten buiten beschouwing te laten, ontstaat meer inzicht in de reguliere baten en lasten. Het inzicht in de reguliere baten en lasten is van belang, omdat het een betere indicatie geeft van de toekomstige baten en lasten, overigens zonder rekening te houden met beleidswijzigingen. In de toelichting op het overzicht van baten en lasten is eveneens inzicht in de incidentele baten en lasten gegeven. Korthedshalve verwijzen wij u naar deze uiteenzetting.

Het college van burgemeester en wethouders kwalificeert het weerstandsvermogen als uitstekend om de onderkende risico's af te kunnen dekken

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit vanwege ingeschatte risico's en geeft inzicht in uw financiële positie. De beschikbare weerstandscapaciteit heeft het college van burgemeester en wethouders bepaald op € 37,4 miljoen.

De inventarisatie van risico's, die in de paragraaf "Weerstandsvermogen en risicobeheersing" (in het jaarverslag) is opgenomen, geeft een indicatie van de financiële omvang van de belangrijkste (specifieke) risico's, inclusief een kansinschatting van het zich voordoen van het geïdentificeerde risico, om zo de benodigde weerstandscapaciteit te kunnen bepalen. Daarbij wordt een doorlopend inzicht gegeven in de grootste risico's (qua kans en financiële impact) voor uw gemeente, en wordt aangegeven welke risico's zijn verdwenen en/of nieuw zijn geïdentificeerd. Ook wordt een inhoudelijke toelichting gegeven op nieuw gedefinieerde en gewijzigde risico's in de top van de grootste risico's. Hieruit volgt een bedrag aan gewenste weerstandscapaciteit (risico-omvang) van afgerond € 4,3 miljoen. De weerstandscapaciteit bedraagt € 37,4 miljoen. De weerstandsratio bedraagt 8,7 en is naar de mening van het college van burgemeester en wethouders uitstekend.

Wij verwijzen u voor de onderkende risico's en de kwantificering daarvan naar de paragraaf "Weerstandsvermogen en risicobeheersing". Overigens merken wij hierbij op dat de gewenste weerstandscapaciteit, de weerstandscapaciteit en de weerstandsratio niet aan accountantscontrole of een beoordelingsopdracht zijn onderworpen.

3.

Bevindingen eindejaarscontrole

3. Bevindingen eindejaarscontrole

Oplevering is verder verbeterd

Bij de start van de controle van de jaarrekening 2023 op 22 april 2024 waren de concept-jaarstukken 2023 gereed. De oplevering van de onderbouwende stukken was volledig. Uw gemeente heeft wederom goede stappen gezet om de aanlevering verder te verbeteren. Ook verliep de samenwerking prettig en constructief.

Wij merken wel dat het uw organisatie moeite kost om de SiSa-bijlage op de juiste manier op te stellen en te voorzien van de juiste en toereikende onderbouwing. Het zou mooi zijn als de gemeente zich op dit onderdeel verder zou ontwikkelen. Wij realiseren ons dat de groei van het aantal regelingen en de afhankelijkheid van anderen binnen en buiten de gemeente hierbij complicerende factoren zijn.

Grondexploitaties

Een belangrijke post in de jaarrekening van de gemeente Molenlanden betreft de voorraden (grondexploitaties). Door de schattingscomponenten die samenhangen met de waardering van de grondexploitaties, besteden wij hier tijdens de controle bijzondere aandacht aan. De risico's voor de grondexploitaties zijn in essentie terug te brengen tot de zogenoemde vijf P's:

- **Planning:** is de tijdsplanning van de projecten afgestemd op de (on)mogelijkheden in de markt. Immers, de marktbehoefte bepaalt welke projecten op welk moment te realiseren zijn.
- **Programmering:** in de afgelopen jaren hebben economische ontwikkelingen geleid tot belangrijke wijzigingen in woningbehoefte en vraag naar bedrijventerreinen. Is er een kritische analyse van de 'mix' van aanbod van bedrijventerreinen en woningen (huur, koop, vrije kavels, appartementen, etc.) in de projecten, in relatie tot de huidige marktvraag in de gemeente?
- **Prijs:** de verkoopprijzen van woningen zijn momenteel enorm hoog. Hoe vertaalt dit zich in grondprijzen en wat zijn de verwachtingen op de (middel-)lange termijn, bijvoorbeeld door ontwikkelingen in de hypotheekrente(aftrek) en de COVID-19 crisis.
- **Plankosten:** zijn de geraamde kosten die voor de grondexploitaties gemaakt moeten worden realistisch. U kunt hierbij denken aan de totstandkoming van de ramingen van bijvoorbeeld civieltechnische werken en interne plankosten.
- **Parameters:** zijn de gehanteerde kosten- en opbrengstenindexaties in lijn met de actuele marktontwikkelingen en zijn de renteparameter en disconteringsvoet in overeenstemming met de voorschriften in het BBV.

De grondexploitaties zijn door uw gemeente voor de jaarrekening 2023 opnieuw doorgerekend (geactualiseerd), en waar nodig zijn door u de verwachtingen bijgesteld, waarmee tevens is beoordeeld of het onderhanden werk in de jaarrekening op een juiste wijze is gewaardeerd en of er mogelijk een (aanvullende) verliesvoorziening moet worden getroffen.

In exploitatie genomen gronden

De totale boekwaarde per 31 december 2023 bedraagt € 2,9 miljoen. Uw gemeente heeft een aantal projecten waarop positieve resultaten worden verwacht en een aantal projecten waarop verlies wordt genomen. In 2023 is er € 984.000 winst genomen op basis van de 'percentage of completion (POC) methode'. Deze POC methode schrijft voor dat winsten genomen moeten worden op basis van de procentuele voortgang van het project, gebaseerd op de gerealiseerde kosten en opbrengsten in relatie tot de totaalraming. Deze winsten komen hoofdzakelijk voort uit afgesloten projecten, waaronder Doetse Vliet (€ 285.000), CBS locatie HBL (€ 307.000) en Woningbouw Groot-Ammers (€ 282.0000).

De onzekerheden die met de resultaten van grondexploitaties samenhangen ontstaan doordat de waardering (en daarmee de te nemen winsten en verliezen) gebaseerd zijn op schattingen. De omvang van de in de toekomst nog te realiseren opbrengsten en kosten is hier een belangrijke factor in. In de huidige portefeuille van bouwgronden in exploitatie verwacht uw gemeente de komende jaren nog € 4,4 miljoen (2022: € 5,6 miljoen) aan kosten te maken en moet er nog € 8,0 miljoen (2022 € 11,2 miljoen) aan opbrengsten gerealiseerd worden. Veruit de meeste kosten zijn nog te realiseren binnen het project Langerak Zuid € 2,8 miljoen (2022: € 3,1 miljoen). Dat geldt ook voor de meeste opbrengsten € 4,9 miljoen (2022: € 7,9 miljoen). De risico's die samenhangen met de nog te realiseren opbrengsten zijn overigens deels afgedekt doordat bij Langerak Zuid veruit het grootste deel van de opbrengsten vastliggen in overeenkomsten met ontwikkelaars. Bovendien betreft dit een woningbouwproject, waardoor het college de risico's laag inschat.

Wij hebben vastgesteld dat de uitgangspunten die zijn gehanteerd bij de waardering van de grondexploitaties aanvaardbaar zijn. Wij vragen uw aandacht voor de berekening van de winstname en het corrigeren van eventuele risico's op de te nemen winst. Hierop zijn in aanloop naar de jaarrekening nog correcties doorgevoerd naar aanleiding van een voorbespreking met de ambtelijke organisatie.

Afwijking overlopende post Regeling aankoop woningen onder een hoogspanningsverbinding (F1) en Wet inburgering G10

Bij de controle is vastgesteld dat de ontvangen voorschotten voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel ingevolge de SiSa-regeling 'aankoop woningen onder een hoogspanningsverbinding' (F1) niet juist is verantwoord. Naar aanleiding van de controle is een herberekening gemaakt op basis waarvan een controleverschil van € 439.000 is geconstateerd. Uw gemeente heeft er voor gekozen om deze correctie niet meer door de voeren in de jaarrekening 2023. Wij nemen dit bedrag daarom mee in de foutenevaluatie.

De verplichting die in de jaarrekening staat op het beklemd middel bedraagt € 1,3 miljoen. De inschatting van de werkelijke verplichting bedraagt ongeveer € 850.000. Dit controleverschil is daarom in het voordeel van de gemeente.

Bij G10 is een onjuiste correctieboeking gemaakt bij de aanpassing van de jaarrekening naar aanleiding van de accountantscontrole. Dit leidt tot een afwijking van € 230.000.

Evaluatie rechtmatigheidsverantwoording

Vanaf 2023 moet het college in de jaarrekening verantwoording afleggen over de rechtmatigheid. Alhoewel sprake is van imperfecte regelgeving, heeft het ministerie van BZK er voor gekozen om deze vernieuwing toch door te voeren in 2023. Met de imperfecte regelgeving bedoelen wij dat de Gemeentewet wel is aangepast, maar het verslaggevingstelsel (BBV) nog niet.

In dit onderdeel van het accountantsverslag evalueren wij deze eerste rechtmatigheidsverantwoording in 2023.

Verantwoording

De gemeenteraad heeft de verantwoordingsgrens op grond van art. 10 van de financiële verordening vastgesteld op 1% van de totale lasten van de gemeente, inclusief de dotaties aan de reserves. In 2023 bedraagt de verantwoordingsgrens daarom € 1.324.438.

De rechtmatigheidsverantwoording 2023 is opgenomen in de jaarrekening en laat het volgende beeld zien:

Begrotingscriterium	
1A. Overschrijding lasten programma's (of indien van toepassing een ander door de gemeenteraad vastgesteld autorisatieniveau)	€ 1.067.633
1B. Overschrijding investeringsbudgetten (kredieten)	€ 449.344
2. Ongeautoriseerde reservemutaties p.s. veelal zijn dit ook getrouwe beeld fouten, die in de jaarstukken aangepast kunnen worden	€ 52.877
3. Overschrijding van baten en/of onderschrijding van lasten en baten die niet tijdig tot een begrotingswijziging hebben geleid of te laat aan de raad zijn gemeld (hangt af van de intern vastgelegde spelregels in bijvoorbeeld de financiële verordening art. 212 Gemeentewet over de planning & controlcyclus, budgetafwijkingen, budgetoverheveling etc.).	€ 0
<i>Totaal begrotingsonrechtmatigheden (bruto)</i>	€ 1.569.854
4. Totaal van de begrotingsonrechtmatigheden (van onderdeel 1 en 2) dat past binnen het vooraf vastgestelde beleid en daarmee vooraf als acceptabel is geduid vermelden en verwijzen naar dit vooraf vastgestelde beleid.	€ 1.536.520
5. Resterend saldo aan begrotingsonrechtmatigheden (inhoudelijk hier toelichten en in de paragraaf bedrijfsvoering) (netto)	€ 33.334

Voorwaardencriterium	
Inkopen ten onrechte niet Europees aanbesteed (inhoudelijk hier toelichten en in de paragraaf bedrijfsvoering)	€ 1.156.443
M&O criterium	
Geen bevindingen	€ 0
Totaal onrechtmatig (bruto)	€2.726.297
Totaal onrechtmatig (netto)	€ 1.189.777

Op basis van de jaarstukken 2023 zijn er (bruto) rechtmatigheidsafwijkingen groter dan de verantwoordingsgrens van € 1.569.854. De conclusie over het rechtmatig handelen moet op grond van de voorschriften worden getrokken op basis van de bruto afwijkingen. Het college constateert in de rechtmatigheidsverantwoording daarom dat zij niet in alle aspecten rechtmatig gehandeld heeft. Conform de audit alert 48 van de Koninklijke NBA, Accountantscontrole decentrale overheden 2023, d.d. 12 april 2024, zullen wij een paragraaf ter benadrukking hiervan opnemen in de controleverklaring bij de jaarrekening 2023 van uw gemeente.

Het college heeft een toelichting opgenomen rondom de interne controlewerkzaamheden inzake rechtmatigheid en haar bevindingen hierbij. De gemeenteraad heeft de rapporteringsgrens vastgesteld waarboven rechtmatigheidsafwijkingen moeten worden toegelicht vastgesteld op 8% van de verantwoordingsgrens (i.c. € 106.000).

Evaluatie aanpak

Het college heeft voorafgaand goed nagedacht over haar plan van aanpak om voldoende waarborgen te treffen om een rechtmatigheidsverantwoording te kunnen opnemen in de jaarrekening die geen materiële afwijkingen bevat. Hiertoe is onder andere een risicoanalyse uitgevoerd, processen geactualiseerd en een intern controleplan opgesteld. Daarnaast heeft het college zorggedragen voor het tijdig actualiseren van verordeningen en het in kaart brengen van de risico's en maatregelen rondom misbruik & oneigenlijk gebruik.

Evaluatie uitvoering

Wij hebben de uitgevoerde interne controleprogramma's beoordeeld. Op basis van onze werkzaamheden komen wij niet tot een andere conclusie dan de verbijzonderde interne controle.

Begrotingscriterium

Het totaal aan begrotingsonrechtmatigheden bedraagt € 1.569.854. Hiervan heeft het college een bedrag van € 1.536.520 als acceptabele begrotingsonrechtmatigheden aangemerkt. Het acceptabel zijn van begrotingsonrechtmatigheden vindt zijn oorsprong in de afspraken tussen uw gemeenteraad en het college in bijvoorbeeld de financiële verordening.

Het is hierbij van belang om de interpretatie te duiden die het college heeft gegeven aan de afspraken die vastliggen in de financiële verordening. In art. 6 lid 7 sub b van de financiële verordening is opgenomen dat de raad instemt met overschrijdingen op budgetten die vermeld zijn in de jaarrekening indien de raad over de overschrijding is geïnformeerd. Op basis van deze afspraak worden in feite alle begrotingsafwijkingen als acceptabel aangemerkt, omdat de gemeenteraad over de afwijkingen is geïnformeerd via de jaarstukken. Dit geldt zowel voor afwijkingen van de programma's in de begroting als voor overschrijdingen van investeringskredieten.

Het saldo aan onacceptabele begrotingsonrechtmatigheden bedraagt € 33.334. Het college heeft hier een analyse op uitgevoerd en toegelicht wat de aard van deze begrotingsonrechtmatigheden is.

Wat anders is dan voorgaande jaren is dat de begrotingsafwijkingen over 2023 en eerder door ons netto moesten worden geëvalueerd, terwijl het college voor de rechtmatigheidsverantwoording uit moet gaan van de bruto begrotingsafwijkingen. Daar is dus sprake van een ander uitgangspunt met dan ook in veel gevallen een andere conclusie.

Overigens merken wij op dat de resultaten op de grondexploitaties conform de bestendige gedragslijn zijn gemuteerd in de algemene reserve. Om deze reden zijn de reservemutaties die de vastgestelde begroting (swijzigingen) overschrijden niet als onrechtmatig aangemerkt in de rechtmatigheidsverantwoording.

Europese aanbestedingen

Het normenkader voor de rechtmatigheidscontrole als onderdeel van de rechtmatigheidsverantwoording bevat onder andere de Europese aanbestedingswetgeving. Vanwege de relevantie van de onderwerp gaan we hier separaat op in. Bij onze jaarrekeningcontrole hebben wij aan de hand van een door uw gemeente uitgevoerde crediteurenanalyse (spendanalyse) gecontroleerd of de Europese aanbestedingswetgeving gedurende het boekjaar 2023 is nageleefd.

Op basis van de spendanalyse constateren wij dat uw gemeente de Europese aanbestedingsregels niet in toereikende mate heeft nageleefd. De onrechtmatigheidsfout komt uit op een bedrag van € 1,2 miljoen (2022: € 1,5 miljoen). Vanaf 2023 heeft deze afwijking geen direct effect meer op de strekking van de controleverklaring. Het college heeft deze afwijking opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording. De rechtmatigheidsfout is in 2023 dus afgenomen ten opzichte van 2022. Het is positief te constateren dat deze trend zich de afgelopen voortzet.

Soort	Rechtmatigheidsfout 2023	Rechtmatigheidsfout 2022
ICT Software	€ 1.131.423	€ 1.273.000
Inhuur	0	0
Groen	0	0
Onderhoudswerkzaamheden	0	€ 182.000
Ondersteuning en advies	€ 25.020	€ 57.000
Totaal	€ 1.156.443	€ 1.512.000

Conclusie

De rechtmatigheidsafwijkingen zijn bruto € 2,7 miljoen en netto € 1,2 miljoen. De afwijkingen zijn bruto groter dan de verantwoordingsgrens van € 1,3 miljoen en hebben dus een plek gekregen in de rechtmatigheidsverantwoording.

Voorziening dubieuze debiteuren

Er is geconstateerd dat uw gemeente sinds het boekjaar 2022 geen voorziening dubieuze debiteuren heeft opgenomen.

Bij de controle van de jaarrekening is vastgesteld dat er sprake is van diverse debiteuren die langer dan 90 dagen openstaan. De omvang van dit bedrag is € 508.000 euro. Wij hebben geen onderbouwing ontvangen van de inbaarheid van deze vorderingen. Ook heeft de gemeente geen aantoonbare actie ondernomen om de openstaande bedragen te innen. Het betreffen met name vorderingen die het gevolg zijn van leges omgevingsvergunningen. Wij hebben dit bedrag daarom als onzekerheid meegenomen in de foutenevaluatie.

Verder adviseren om beleid op te stellen voor het innen van openstaande vorderingen en hieraan ook opvolging te geven. Tevens adviseren wij beleid vast te stellen voor het vormen van een voorziening dubieuze debiteuren.

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

U hanteert in uw jaarrekening bij de niet uit de balans blijvende verplichtingen een aantal criteria voor opname van deze verplichtingen. Eén van die voorwaarden is 'als contractwaarde wordt de initiële waarde aangehouden'. Dit heeft vooral administratieve voordelen. In feite is dit niet in overeenstemming met het BBV.

Te betalen vennootschapsbelasting

Voorts worden een aantal relaties van de gemeente bij naam genoemd. Dit is op grond van de verslaggevingsvoorschriften niet noodzakelijk en wellicht onwenselijk voor betrokken partijen. Verder vragen wij uw aandacht voor een registratie waardoor de juist en volledigheid van de niet uit balans blijkende verplichtingen geborgd wordt.

Uitgangspunt in uw jaarrekening is dat sprake is van activiteiten die onder de vennootschapsbelastingplicht vallen. Het college van burgemeester en wethouders heeft voor 2023 een vennootschapsbelastingverplichting ingerekend voor een bedrag van € 63.000.

Overigens adviseren wij u om bij nieuwe en gewijzigde activiteiten de vennootschapsbelastingverplichting blijvend te actualiseren.

Wet normering topinkomens (WNT)

Wet normering topinkomens (WNT) is in werking getreden met ingang van 1 januari 2013. De WNT regelt niet alleen de openbaarmaking van topinkomens in de publieke en semipublieke sector, maar stelt ook maxima aan de hoogte van de bezoldiging van topfunctionarissen en tevens aan de ontslagvergoedingen.

Met ingang van 1 januari 2013 is bij wet vastgelegd dat rechtspersonen of organisaties die volledig of in aanzienlijke mate uit publieke middelen zijn gefinancierd beloningen van topfunctionarissen openbaar dienen te maken, ook als deze de in de wet gestelde maximale bezoldiging over € 223.000 niet te boven gaat. Daarnaast dienen gemeenten het salaris openbaar te maken van overige medewerkers (inclusief – wanneer aan bepaalde voorwaarden is voldaan – ingehuurd personeel) die een bezoldiging ontvangen boven deze norm. Ten slotte stelt de WNT een aantal overige eisen, zoals een maximale ontslagvergoeding voor topfunctionarissen van € 75.000.

In 2023 is voor geen van de topfunctionarissen en overige medewerkers sprake van een overschrijding van de grensbedragen.

Bij de controle van de WNT-verantwoording 2023 stelden wij vast dat er geen sprake was van een zichtbaar gemaakte interne controle op de opgestelde WNT-verantwoording. Wij vragen uw aandacht voor de inhoudelijke controle, bijvoorbeeld het beoordelen van de juistheid van de looncodes die wel of niet zijn meegenomen en de zichtbare vastlegging van het uitgevoerde controlewerk.

In het kader van de WNT attenderen wij u erop dat u de plicht heeft om uiterlijk 1 juli 2024 uw WNT-verantwoording over het kalenderjaar 2023 via internet op een algemeen toegankelijke wijze openbaar te maken. Indien op grond van andere op de verantwoordelijke van toepassing zijnde regelgeving of een besluit een later tijdstip waarop het financieel verslaggevingsdocument openbaar moet worden gemaakt geldt, is die latere datum de uiterlijke datum van openbaarmaking.

Uw WNT-verantwoording ziet er overigens anders uit dan in voorgaande doordat de functionarissen die niet als topfunctionaris kwalificeren niet meer zijn opgenomen in de WNT-verantwoording.

Geen fouten en onzekerheden met betrekking tot de SiSa-bijlage

Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden, artikel 5, lid 4, rapporteren wij in dit accountantsverslag over de fouten en onzekerheden van de specifieke uitkeringen die in 2023 onder Single information, Single audit (SiSa) vallen. Wij doen dit met een tabel, die in overeenstemming met de Nota verwachtingen accountantscontrole SiSa ook opgenomen moet worden als er geen fouten of onzekerheden geconstateerd zijn. Wij hebben geen financiële fouten of onzekerheden geconstateerd die niet zijn gecorrigeerd in de jaarrekening.

Voorzieningen groot onderhoud

In de jaarrekening 2023 is sprake van twee voorzieningen voor groot onderhoud, betreffende gebouwen en openbaar gebied. In de jaarrekening 2021 zijn de middelen die waren gespaard in de onderhoudsegalisatiereserves overgebracht naar de voorzieningen. De stand van de voorzieningen is gebaseerd op een geactualiseerd onderhoudsplan.

De verslaggevingsvoorschriften rondom onderhoudsvoorzieningen zijn een strikter dan bij reserves. De achtergrond hiervan is mede dat de reserves onderdeel zijn van het eigen vermogen en vallen onder de bevoegdheid van de gemeenteraad. De voorzieningen zijn onderdeel van het vreemd vermogen. Wij benoemen hier de volgende aandachtspunten:

- Kosten van het wegwerken van achterstallig onderhoud moet direct en in één keer ten laste van de exploitatie worden gebracht.
- De onderhoudsvoorzieningen dienen ter egalisatie van lasten. De jaarlijkse dotatie moet daarom gelijk zijn. Er kunnen geen extra eenmalige stortingen in de voorziening worden gedaan. Bij mutaties in de verwachte onderhoudskosten dient het voordeel of nadeel dat hiermee samenhangt te worden uitgesmeerd over de looptijd van de onderhoudsvoorziening.
- De voorziening groot onderhoud kan geen negatief saldo vertonen over de looptijd van de onderhoudsvoorziening, ook niet tijdelijk.
- Er moet steeds sprake zijn van een actueel beheerplan. Uw gemeente maakt hierbij gebruik van O-prognose. Dit beheerplan dient periodiek te worden geactualiseerd.
- Het beheerplan moet financieel zijn getoetst en het beheerplan en de stand van de voorziening en de dotatie aan de voorziening moeten op elkaar aansluiten.

Bij de controle van de jaarrekening 2023 hebben wij vastgesteld dat de dotaties aan de voorziening op jaarbasis steeds fluctueren. De dotatie aan de voorziening onderhoud gebouwen was in 2023 € 1,02 miljoen en aan de voorziening onderhoud openbare ruimte € 362.000. In 2022 was dit € 690.000 respectievelijk € 284.000 en in 2021 Deze systematiek voldoet niet aan het principe van een egalisatievoorziening waarbij sprake is van een gelijkblijvende dotatie (kostenegalisatie). Wij vragen uw aandacht voor de kwaliteit van de beheerplannen en de gelijkblijvende dotatie.

**Analyse voorzieningen
beklemde middelen derden
afvalstoffenheffing en
rioolheffing**

Uw gemeente heeft in de jaarrekening een voorziening ex art. 44, lid 2 BBV. opgenomen. Dit is een voorziening die wordt gevormd wegens van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden. De reden hiervoor is dat het middelen derden betreft die gereserveerd moeten blijven voor het doel waarvoor ze geïnd zijn. Dit betekent dat eventuele overschotten (of tekorten) op de exploitatie in het begrotingsjaar worden gemuteerd op de voorziening, het zijn immers middelen van derden (heffing voor riool en afval bij de inwoners).

Uitzondering hierop zijn gerealiseerde afwijkingen als gevolg van voordelige aanbestedingsresultaten, efficiency voordelen of een hogere gerealiseerde capaciteit. Deze (nacalculatorische) gerealiseerde resultaten worden dan toegevoegd aan de algemene middelen en mogen niet worden toegevoegd aan een voorziening ex artikel 44, lid 2 BBV. Wij adviseren u om jaarlijks een analyse uit te voeren op de resultaten op deze producten.

4.

Interne beheersing

4. Interne beheersing

Kernboodschappen interim- controle

Op 15 december 2023 hebben wij de managementletter 2023 aan u verstrekt. Deze managementletter is besproken met het management en met de Auditcommissie. Hieronder treft u de managementsamenvatting aan.

Inleiding

De interim-controle is primair gericht op het beoordelen van de opzet van de interne beheersmaatregelen in de voor de jaarrekening relevante bedrijfsprocessen.

- Voor de controle van de jaarrekening 2023 onderkennen wij een aantal aandachtspunten, die een verhoogd (bruto) risico met zich mee (kunnen) brengen op een materiële fout in uw jaarrekening en die een mogelijke impact op de bedrijfsvoering kunnen hebben.
- De materialiteit hebben wij op basis van de primaire begroting 2023 bepaald in overeenstemming met het BADO. Bij de interim-controle zijn wij uitgegaan van een goedkeuringsmaterialiteit van € 1,1 miljoen voor fouten en € 3,6 miljoen voor onzekerheden.
- Wij zijn van mening dat er goede stappen zijn gezet rond de inrichting van de interne beheersing en het in kaart brengen van de relevante processen (uitwerking van de procesbeschrijvingen en bestaansdocumenten) binnen uw gemeente. Wij zien op dit aspect een verbetering ten opzichte van voorgaande jaren.

Interne beheersing

- Uw interne beheersing is van voldoende niveau (de basis is op orde)
- De monitoring en opvolging van interne en externe bevindingen heeft uw aandacht, maar mag frequenter worden uitgevoerd.
- Wij zien ontwikkelingen rond de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording. Wel adviseren wij u in de verdere uitwerking rekening te houden met de aanwijzingen die de commissie BBV geeft in de meest recente kadernota rechtmatigheid uit oktober 2023
- Wij adviseren u de frauderisicoanalyse op de agenda te plaatsen van de auditcommissie en deze periodiek te actualiseren, zodat ook op dat niveau het gesprek hierover plaats kan vinden. Dit moet nu ook in het jaarverslag terugkomen.

Procesbevindingen

Onderstaand hebben wij de hoofdlijnen van de procesbevindingen opgenomen:

- Het uitvoeren van een fysieke leegstandscontrole om de volledigheid van de belastingopbrengsten te borgen.
- Het zichtbaar documenteren van uitgevoerde controles in het verhuurproces verdient uw aandacht.
- Het toepassen van zichtbare controle op de invoer van salariscomponenten moet worden ingevoerd in het personeelsproces.

Aandachtspunten jaarrekening

Om de controle van de jaarrekening over het boekjaar 2023 zo soepel mogelijk te laten verlopen, benoemen wij een aantal aandachtspunten die in dit kader van belang zijn.

- Wij adviseren u na te denken over een duurzaamheidsrapportage.
- Frequentie controle op de naleving van Europese aanbestedingsregels.
- Toelichten van de afschrijvingsmethode in de jaarstukken 2023.
- Analyse van het gebruik van uw activa.
- Ten slotte benoemen wij nog een aantal algemene aandachtspunten die relevant zijn in de voorbereiding op de jaarrekening(controle).

5. Overige aangelegenheden

5. Overige aangelegenheden

Geen meningsverschil met het college van burgemeester en wethouders

Er zijn geen meningsverschillen met het college van burgemeester en wethouders geweest en er waren geen beperkingen bij de uitvoering van onze controle. Naar onze mening is ons bij de uitvoering van onze controleopdracht door het college en de medewerkers van uw gemeente de volledige medewerking verleend en hebben wij volledige toegang tot de benodigde informatie gehad.

Notities commissie BBV

Actualisatie Commissie BBV-notities: De Commissie BBV heeft recentelijk enkele notities geactualiseerd die van invloed zijn op de financiële verslaglegging en verantwoording van de gemeente. Deze actualisaties hebben betrekking op onderwerpen zoals het grondbeleid, rente en overhead:

- **Notitie rente:** in de Notitie rente 2023 wordt ingegaan op de verwerking van de rentelasten en –baten in de begroting en jaarstukken. Doelstelling van deze notitie is het bevorderen van een eenduidige handelwijze met betrekking tot rente door gemeenten (harmonisering), stimuleren dat gemeenten de (verwachte) werkelijke rentelasten opnemen in de begroting en de jaarstukken en het eenduidig inzichtelijk maken van de wijze waarop de gemeenten met rente zijn omgegaan (transparantie).

De belangrijkste wijziging betreft de rentetoerekening aan de grondexploitaties. Vanaf 2016 was in verband met de invoering van de Vennootschapsbelasting (Vpb) voor grondexploitaties de rentetoerekening gebaseerd op het gemiddelde rentepercentage over het vreemde vermogen. In de praktijk hanteert de Belastingdienst een andere toerekening van rente aan de grondexploitaties. Hiermee is de noodzaak voor een afwijkend rentepercentage voor grondexploitaties vervallen en ligt het voor de hand de rente-omslag ook te gebruiken voor de rente aan de grondexploitaties. In het publiekrechtelijke kostenverhaal bij faciliterende grondexploitaties moet overeenkomstig de Omgevingswet voor de rentetoerekening wel een ander rentepercentage worden gehanteerd. Bij kostenverhaal op basis van een overeenkomst kunnen uiteraard ook afspraken worden gemaakt over het verrekenen van rente. De hoogte van het rentepercentage is dan onderdeel van de afspraken in de overeenkomst en kan afwijken van de omslagrente.

- **Notitie overhead:** de Notitie overhead 2023 is een actualisatie van de Notitie overhead uit 2016 en gaat in op de inhoud en reikwijdte van het begrip 'overhead' zoals voorgeschreven in artikel 1 van het Besluit begroting en verantwoording ('BBV'). Daarnaast wordt in deze notitie duiding gegeven aan de onderwerpen die in directe relatie met de overhead staan.

Deze geactualiseerde notitie geeft een overzicht van de regelgeving inzake de overhead en geeft op een aantal punten een nadere toelichting. Deze geactualiseerde notitie is van toepassing vanaf de begroting 2025. Een uitzondering wordt gemaakt voor de gemeenschappelijke regelingen: zij moeten vanaf de begroting 2026 uitgaan van deze notitie, maar mogen deze ook eerder, vanaf de begroting 2025, toepassen.

- **Notitie grondbeleid:** deze notitie gaat met name in op gemeentelijke grondexploitaties en faciliterend grondbeleid. Deze Notitie grondbeleid in begroting en jaarstukken 2023 is een actualisatie van de Notitie grondbeleid uit 2019. Vanwege de invoering van de Omgevingswet is een actualisatie noodzakelijk. De datum van de invoering van deze wet is al verschillende keren verschoven en staat nu op 1 januari 2024. Alle wijzigingen in de notitie die te maken hebben met de Omgevingswet treden in werking gelijktijdig met de inwerkingtreding van de Omgevingswet.

Alle overige wijzigingen treden in werking met ingang van begrotingsjaar 2025. Toepassing met ingang van de jaarrekening 2024 is mogelijk maar niet verplicht. Voor de tussenliggende periode is de notitie uit 2019 leidend aangevuld met het addendum uit december 2022 inzake warme gronden.

Naast aanpassingen in terminologie vanwege wijzigingen in wet- en regelgeving heeft de invoering van de Omgevingswet met name gevolgen voor de verslaggevingsaspecten bij faciliterend grondbeleid.

Bevestigingen van het college van burgemeester en wethouders ontvangen

Wij hebben namens het college van burgemeester en wethouders een ondertekende schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening ontvangen d.d. 1 juli 2024.

Aandachtspunten van de gemeenteraad

In de auditcommissie van 11 september 2023 stonden de aandachtspunten vanuit de auditcommissie bij de controle 2023 op de agenda. Hierbij zijn de volgende aandachtspunten geformuleerd:

Naleving intern inkoopbeleid

Na afstemming met de auditcommissie toetsen wij bij vijftien inkoopfacturen in welke mate het intern inkoopbeleid gevolgd is. Wij doelen hierbij met name op het volgen van de (meervoudige en niet-Europese) inkoopprocedure en de wijze waarop dit is gedocumenteerd.

Dit onderwerp hebben wij afgerond gedurende de jaarrekeningcontrole. Wij hebben de verbijzonderde interne controlefunctie gevraagd dit voor te bereiden. De conclusie van de gemeente is dat er geen sprake is van afwijkingen van het intern inkoopbeleid en

dat er in voorkomende gevallen besloten is door of namens het college om van het intern inkoopbeleid af te wijken. Wij onderschrijven deze conclusie.

Gesubsidieerde instellingen

Na afstemming met de auditcommissie toetsen wij bij de grootste drie door de gemeente gesubsidieerde instellingen de naleving van de subsidievoorwaarden en de wijze waarop dit door de gemeente is getoetst.

“Wij hebben dit punt reeds afgewikkeld bij het uitbrengen van de management. Wij hebben hierover het volgende gerapporteerd:

Wij hebben tijdens de interim-controle 2023 de grootste drie door de gemeente gesubsidieerde instellingen geselecteerd en de naleving en toetsing van de subsidievoorwaarden beoordeeld.

Wij hebben vastgesteld dat met de gesubsidieerde instellen periodiek gesprekken worden gevoerd over onder anderen beleidsontwikkelingen, verantwoording aan de hand van indicatoren, het jaarplan, de begroting en de realisatie van de gesubsidieerde doelen. De vastlegging van deze gesprekken en de monitoring van de subsidievoorwaarden worden niet of niet consequent vastgelegd door uw medewerkers. Daarnaast kent uw gemeente geen uniforme methode voor vastlegging hiervan.

Wij adviseren u om de uniforme wijze van vastlegging in te richten en te formaliseren in uw gemeente.”

Naleving van wet- en regelgeving

Wij hebben geen kennis van te rapporteren omstandigheden in verband met het niet-naleven van wet- en regelgeving met uitzondering van de bevindingen die elders in het rapport zijn opgenomen ten aanzien van met name EU-aanbestedingen.

Betrouwbaarheid en continuïteit van de automatiseringsomgeving

Onze jaarrekeningcontrole is gericht op het geven van een oordeel omtrent de jaarrekening zelf en is niet primair gericht op het doen van uitspraken omtrent de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking als geheel of van onderdelen daarvan. Onze bevindingen daaromtrent raken dan ook slechts die onderdelen die wij onderzocht hebben in het kader van de jaarrekening, wat wil zeggen dat wij ter zake geen volledigheid pretenderen. Uit de door ons uitgevoerde werkzaamheden zijn geen bijzonderheden gebleken waarop wij u via deze rapportage willen attenderen.

Geen aanwijzingen van fraude

In Nederland is de accountant wettelijk verplicht om alle ontdekte fraudegevallen te rapporteren aan het management van de organisatie. Wij merken op dat onze controle niet specifiek is ingericht op het ontdekken van fraude. De accountant is wel verantwoordelijk voor het betrekken van frauderisico's in de planning en uitvoering van zijn controleopdracht.

Wij hebben tijdens diverse gesprekken gediscussieerd over fraude met uw directie, de concerncontroller en de auditcommissie van de gemeente Molenlanden, waarbij wij de nadruk hebben gelegd op de vermoedens van materiële onjuistheden als gevolg van fraude in de jaarstukken. Van het management en directie hebben wij de bevestiging ontvangen dat er geen onregelmatigheden zijn geconstateerd waarbij het management of werknemers die een belangrijke rol spelen bij de maatregelen van interne beheersing of anderen in het geval dat de fraude van materieel belang kan zijn op de jaarrekening, zijn betrokken.

Tevens hebben wij zelfstandig werkzaamheden uitgevoerd die gericht waren op het risico van het 'omzeilen' van de interne beheersingsmaatregelen door het management te detecteren. Wij hebben specifieke controles uitgevoerd op memoriaalboekingen en schattingen en hebben significante en ongebruikelijke transacties met behulp van gegevensanalyses onderzocht.

Hoewel wij op grond van de controle- en overige standaarden een kritische houding moeten hebben ten opzichte van risico's van fraude in de jaarrekening, merken wij op dat onze controle niet specifiek is gericht op het ontdekken hiervan. Tijdens de uitvoering van onze controle van de jaarrekening 2023 hebben wij geen aanwijzingen verkregen dat er sprake is geweest van fraude.

Tot slot merken wij op dat het college niet beschikt over een geactualiseerde en geformaliseerde frauderisicoanalyse. Wij adviseren deze frauderisicoanalyse op te stellen en te actualiseren en vervolgens op de agenda van de auditcommissie te plaatsen.

Inzicht in onze tijdsbesteding

In het rapport "In het publieke belang" van de NBA, de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants, zijn maatregelen opgenomen die de kwaliteit en onafhankelijkheid van de controlerend accountant moeten waarborgen of verbeteren. Op basis van één van de maatregelen rapporteren wij de bestede uren van onze controlewerkzaamheden aan u. Hieronder treft u de opgave van onze tijdsbesteding aan, inclusief een schatting van nog te besteden uren voor de afronding van de jaarrekeningcontrole (waaronder het voeren van besprekingen en het archiveren van ons dossier).

Peildatum: 23 mei 2024	Uren geraamd	Uren besteed
Tekenend accountant	158	124
Overige teamleden	634	723

Het hogere aantal bestede uren wordt voor een belangrijk deel verklaard doordat het aantal SiSa-regelingen, waarover u met de jaarrekening 2023 verantwoording moet afleggen, significant is gestegen. Met onze brief van 14 februari 2024 hebben wij u

Bevestiging onafhankelijkheid

daarover geïnformeerd. In de “geraamde tijdsbesteding” zijn hiervoor geen uren geraamd. Tevens is er sprake van knelpunten in de afwikkeling van de SiSa-controle die effect hebben op onze tijdsbesteding.

Bevestiging onafhankelijkheid

In overeenstemming met Nederlandse wet- en regelgeving, waaronder de Verordening inzake Onafhankelijkheid (ViO) van de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA), dient de externe accountant mogelijke conflicten met betrekking tot zijn onafhankelijkheid, zowel in wezen als in schijn, onder de aandacht te brengen van het college en de gemeenteraad.

Wij bevestigen dat onze onafhankelijke positie ten opzichte van gemeente Molenlanden in overeenstemming met de Nederlandse wettelijke en beroepsvoorschriften is gewaarborgd. Wij zijn van mening dat onze objectiviteit gedurende het afgelopen jaar niet is aangetast.

Stelsel van waarborgen om onafhankelijke positie te waarborgen

Publieke Sector Accountants beschikt over een stelsel van maatregelen om onze onafhankelijke positie bij controlecliënten te waarborgen. Het stelsel van maatregelen is een integraal onderdeel van de bestuurlijke organisatie en van het voor de gehele organisatie van toepassing zijnde stelsel van kwaliteitsbeheersingsmaatregelen. Bijgaande niet-limitatieve opsomming geeft u een indruk van de maatregelen die bijdragen aan het waarborgen van onze onafhankelijke positie:

- Schriftelijke onafhankelijkheidsbepalingen waarin alle bestaande onafhankelijkheidsvereisten en de risico's ten aanzien van de bedreiging van de onafhankelijkheid en de daaraan gerelateerde waarborgen zijn verwerkt.
- Procedures voor tijdige bekendmaking van de voorschriften en de daarin aangebrachte wijzigingen aan alle partners en werknemers bij Publieke Sector Accountants.
- Procedures voor de organisatie van periodieke training inzake de toepassing van de onafhankelijkheidsvoorschriften.
- Procedures die erop gericht zijn dat onze gevolmachtigden en werknemers in specifieke casussen en omstandigheden de onafhankelijkheidsvoorschriften naleven.
- De benoeming van professionals op seniorniveau die verantwoordelijk zijn voor het continu actualiseren van de procedures en voorschriften, de tijdige bekendmaking ervan en het adequaat functioneren van het gehele stelsel van waarborgen.
- Procedures voor een schriftelijke rapportage per controlecliënt waarin is vastgelegd of sprake is van omstandigheden die de onafhankelijkheid van de accountant die de controleopdracht uitvoert bedreigen, op welke wijze met potentiële bedreigingen is omgegaan en indien er bedreigingen zijn gesignaleerd, welke maatregelen dan zijn genomen om deze bedreiging voor de onafhankelijkheid weg te nemen. De vastlegging van deze beoordeling inclusief een gemotiveerde conclusie (de zogenoemde onafhankelijkheidsevaluatie) wordt in het dossier opgenomen.
- Procedures die vereisen dat een daartoe geëigende afdeling binnen Publieke Sector Accountants wordt geconsulteerd, als sprake is van een mogelijke aantasting van de onafhankelijkheid in relatie tot een specifieke cliënt. Wij zullen dan ook overwegen de gemeenteraad of de auditcommissie te raadplegen.

- Procedures voor het interne toezicht in relatie tot de toetsing en bewaking van de naleving van de onafhankelijkheidsvoorschriften.

De opzet en werking van ons stelsel van maatregelen worden periodiek door de externe toezichthouder getoetst.

Interne roulatie

Een te grote mate van vertrouwdheid of vertrouwen kan een bedreiging vormen voor de onafhankelijkheid van de accountant wanneer bepaalde leden van het controleteam geregeld en voor lange tijd aan de wettelijke controle van een controlecliënt meewerken.

Wij beoordelen de bedreiging voor de onafhankelijkheid die kan voortvloeien uit de langdurige betrokkenheid van andere leden van het controleteam bij de controleopdracht. Waar nodig nemen wij maatregelen om de bedreiging weg te nemen. Wij merken op dat er in het kader van onze controleopdracht geen sprake is geweest van een dergelijke bedreiging.

Persoonlijke, zakelijke of financiële relaties

Wij hebben een evaluatie gemaakt van persoonlijke, zakelijke en financiële relaties tussen Publieke Sector Accountants, haar partners en haar medewerkers en de gemeente Molenlanden, die van invloed kunnen zijn op onze onafhankelijkheid. Bij deze evaluatie zijn ons geen zaken gebleken welke aan u gerapporteerd dienen te worden.

Geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid

De Nederlandse onafhankelijkheidsregels vereisen dat de eindverantwoordelijke accountant de met governance belaste organen informeert over geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid die Publieke Sector Accountants, een bestuurder of interne toezichthouder van Publieke Sector Accountants of een lid van het controleteam heeft ontvangen van of verstrekt aan de gemeente Molenlanden of een bij de gemeente Molenlanden betrokken persoon. Hierbij is een drempel van € 100 opgenomen in de regels. Wij zijn van mening dat de verstrekte en ontvangen geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid gepast zijn en derhalve niet tot een bedreiging voor de onafhankelijke uitvoering van de controleopdracht hebben geleid. Volledigheidshalve merken wij op dat wij geen geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid hebben verstrekt/ontvangen die een (geschatte) waarde van meer dan € 100 hebben.

Aanvullende dienstverlening

Een overzicht van de aanvullende dienstverlening hebben wij hieronder opgenomen.

Aanvullende dienstverlening

Subsidiecontrole Restauratie en Renovatie stadhuis Nieuwpoort
Subsidiecontrole Drukdrainage
Subsidiecontrole Waterentree Kinderdijk

Conclusie onafhankelijkheid

De voorschriften in het kader van onafhankelijkheid zijn binnen de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (de NBA) opgenomen in de 'Verordening inzake Onafhankelijkheid (ViO)' en vormen een belangrijk onderdeel van het 'normenkader' waaraan een accountant moet voldoen. De naleving van de ViO is binnen Publieke Sector Accountants ingebed. Op basis van onze toetsing concluderen wij dat onze onafhankelijkheid als certificerend accountant bij de gemeente Molenlanden in 2023 voldoende is gewaarborgd.

Controleverschillen

Overzicht van de controleverschillen:

Aard van de fouten	Bedragen (x € 1.000)
Afwijking overlopende post SiSa F1	439
Afwijking overlopende post SiSa G10	230
Totaal fouten in de controle	669

Aard van de onzekerheden	Bedragen (x € 1.000)
Onzekerheid vanwege ontbreken voorziening dubieuze debiteuren	508
Totaal onzekerheden in de controle	508

Wij hebben van het college een schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening ontvangen, waarin het college bevestigt dat de niet-gecorrigeerde fouten, zowel individueel als in totaal, in het kader van de jaarrekening niet materieel zijn. Daarnaast is in de

jaarrekening een aantal correcties doorgevoerd naar aanleiding van onze controle. Uw organisatie beschikt over een overzicht van deze correcties.

Disclaimer en beperking in gebruik

Dit verslag is alleen bestemd voor de gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders en mag niet in zijn geheel of gedeeltelijk worden verstrekt of aangehaald zonder onze schriftelijke toestemming vooraf. Er wordt geen verantwoordelijkheid aan een derde partij geaccepteerd, omdat dit verslag daar niet voor opgesteld en bedoeld is. Dientengevolge nemen wij geen enkele verplichting of plicht van zorg aan ieder ander persoon aan wie dit verslag getoond of in zijn handen komt, op ons.

De in dit verslag aan de orde gestelde onderwerpen zijn door ons geconstateerd gedurende onze controleopdracht waarvan wij van mening zijn dat zij uw aandacht behoeven. Het is geen allesomvattend verslag van alle geconstateerde zaken en in het bijzonder kunnen wij niet verantwoordelijk worden gesteld voor het rapporteren van alle bedrijfsrisico's of tekortkomingen in het systeem van interne beheersing. Elke conclusie, opinie of opmerking in dit verslag is verstrekt in de context van onze controleverklaring over de jaarrekening als geheel. Evenzo geldt dat de opmerkingen, bevindingen en aanbevelingen met betrekking tot het systeem van interne beheersing niet gelezen dienen te worden als een afzonderlijke opinie van het systeem van interne beheersing en haar werking.

6.

Verplichte tabel SiSa

6. Verplichte tabel SiSa

Verplichte tabel fouten en onzekerheden SiSa-bijlage

In overeenstemming met hoofdstuk 7.2.1 van de Nota verwachtingen accountantscontrole SiSa 2023 is onderstaande tabel leeggelaten (de kolommen 'Financiële omvang in euro's' en 'Toelichting fout/onzekerheid'), als er geen sprake is van fouten of onzekerheden die boven de rapporteringstoleranties uitkomen.

Nr.	Specifieke uitkering of overig	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
A16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	Fout		
A16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	Onzekerheid		
B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	Fout		
B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	Onzekerheid		
C105	Regeling specifieke uitkering startbouwimpuls	Fout		
C105	Regeling specifieke uitkering startbouwimpuls	Onzekerheid		
C41B	Regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw	Fout		
C41B	Regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw	Onzekerheid		

C55	Aanpak energiearmoede	Fout		
C55	Aanpak energiearmoede	Onzekerheid		
C56	Regeling huisvesting aandachtsgroepen	Fout		
C56	Regeling huisvesting aandachtsgroepen	Onzekerheid		
C62	Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire	Fout		
C62	Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire	Onzekerheid		
C92	Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid	Fout		
C92	Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid	Onzekerheid		
C94	Regeling specifieke uitkering verduurzaming slecht geïsoleerde woningen van eigenaar-bewoners en woningen van verenigingen van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties in	Fout		

	het kader van het Nationaal Isolatieprogramma			
C94	Regeling specifieke uitkering verduurzaming slecht geïsoleerde woningen van eigenaar-bewoners en woningen van verenigingen van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties in het kader van het Nationaal Isolatieprogramma	Onzekerheid		
D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)	Fout		
D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)	Onzekerheid		
D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	Fout		
D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	Onzekerheid		
D22	Regeling specifieke uitkering voor de voorschoolse educatie aan ontheemden peuters	Fout		
D22	Regeling specifieke uitkering voor de voorschoolse educatie aan ontheemden peuters	Onzekerheid		
E3	Subsidieregeling sanering verkeerslawaaai	Fout		

E3	Subsidieregeling sanering verkeerslawaaai	Onzekerheid		
E21	Regeling specifieke uitkering circulaire ambachtscentra 2020 – 2022	Fout		
E21	Regeling specifieke uitkering circulaire ambachtscentra 2020 – 2022	Onzekerheid		
E44B	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021–2027	Fout		
E44B	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021–2027	Onzekerheid		
E84	Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023	Fout		
E84	Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023	Onzekerheid		
F1	Regeling aankoop woningen onder een hoogspanningsverbinding	Fout		
F1	Regeling aankoop woningen onder een hoogspanningsverbinding	Onzekerheid		
F28	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid	Fout		

F28	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid	Onzekerheid		
G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69	Fout		
G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69	Onzekerheid		
G2	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire gebundelde uitkering	Fout		
G2	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffairegebundelde uitkering	Onzekerheid		
G2A	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet totaal 2022	Fout		
G2A	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_totaal 2022	Onzekerheid		
G2A	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire gebundelde uitkering Participatiewet_totaal 2022	Fout		

G2A	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire gebundelde uitkering Participatiewet_totaal 2022	Onzekerheid		
G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen	Fout		
G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen	Onzekerheid		
G3	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voortvloeien uit	Fout		
G3	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire levensonderhoud BBZ in jaar T (exclusief	Onzekerheid		
G3	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar T	Fout		
G3	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar T	Onzekerheid		

G3	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in het kader van de hersteloperatie	Fout		
G3	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in het kader van de hersteloperatie	Onzekerheid		
G3	BBZ vanaf 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar	Fout		
G3	BBZ vanaf 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar	Onzekerheid		
G3A	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_totaal 2022	Fout		
G3A	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_totaal 2022	Onzekerheid		
G3A	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in het kader van de	Fout		

	hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar T-1 (exclusief BOB)_ totaal 2022			
G3A	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar T-1 (exclusief BOB)_ totaal 2022	Onzekerheid		
G3A	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar T-1 (exclusief BOB)_ totaal 2022	Fout		
G3A	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar T-1 (exclusief BOB)_ totaal 2022	Onzekerheid		
G3A	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar 2022	Fout		
G3A	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige	Onzekerheid		

	betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar 2022			
G3A	BBZ vanaf 2020 - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar 2022	Fout		
G3A	BBZ vanaf 2020 - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar 2022	Onzekerheid		
G4	Tozo 1_fundamentele rechtmatigheidseisen	Fout		
G4	Tozo 1_fundamentele rechtmatigheidseisen	Onzekerheid		
G4	Tozo 1_belangrijke rechtmatigheidseisen _gemeentedeel 2023	Fout		
G4	Tozo 1_belangrijke rechtmatigheidseisen _gemeentedeel 2023	Onzekerheid		
G4	Tozo 2 gemeentedeel 2023	Fout		

G4	Tozo 2 gemeentedeel 2023	Onzekerheid		
G4	Tozo 3 gemeentedeel 2023	Fout		
G4	Tozo 3 gemeentedeel 2023	Onzekerheid		
G4	Tozo 4 gemeentedeel 2023	Fout		
G4	Tozo 4 gemeentedeel 2023	Onzekerheid		
G4	Tozo 5 gemeentedeel 2023	Fout		
G4	Tozo 5 gemeentedeel 2023	Onzekerheid		
G4	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire - gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden	Fout		
G4	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire - gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden	Onzekerheid		

G4	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire - gedeelde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekking in jaar	Fout		
G4	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire - gedeelde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekking in jaar	Onzekerheid		
G4A	Tozo 1 fundamentele rechtmatigheidseisen totaal 2022	Fout		
G4A	Tozo 1 fundamentele rechtmatigheidseisen totaal 2022	Onzekerheid		
G4A	Tozo 1 belangrijke rechtmatigheidseisen totaal 2022	Fout		
G4A	Tozo 1 belangrijke rechtmatigheidseisen totaal 2022	Onzekerheid		
G4A	Tozo 2 totaal 2022	Fout		
G4A	Tozo 2 totaal 2022	Onzekerheid		

G4A	Tozo 3 totaal 2022	Fout		
G4A	Tozo 3 totaal 2022	Onzekerheid		
G4A	Tozo 4 totaal 2022	Fout		
G4A	Tozo 4 totaal 2022	Onzekerheid		
G4A	Tozo 5 totaal 2022	Fout		
G4A	Tozo 5 totaal 2022	Onzekerheid		
G4A	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire - gedeelde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud in jaar 2022	Fout		
G4A	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire - gedeelde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud in jaar 2022	Onzekerheid		
G4A	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire - gedeelde	Fout		

	baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekking in jaar 2022			
G4A	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire - gedeerde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekking in jaar 2022	Onzekerheid		
G10	Wet inburgering gemeentedeel 2023	Fout		
G10	Wet inburgering gemeentedeel 2023	Onzekerheid		
G12	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar T_	Fout		
G12	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar	Onzekerheid		
G12	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Fout		
G12	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Onzekerheid		

G12A	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijschelden schulden Bijzondere bijstand in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar 2022	Fout		
G12A	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijschelden schulden Bijzondere bijstand in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar 2022	Onzekerheid		
G12A	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar 2022	Fout		
G12A	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar 2022	Onzekerheid		
G13	Besteding/baten onderwijsroute gemeentedeel 2023	Fout		
G13	Besteding/baten onderwijsroute gemeentedeel 2023	Onzekerheid		
G13	Bestedingen/baten overige voorzieningen_ gemeentedeel	Fout		
G13	Bestedingen/baten overige voorzieningen_ gemeentedeel	Onzekerheid		

H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport	Fout		
H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport	Onzekerheid		
H8	Regeling Sportakkoord 2020-2022	Fout		
H8	Regeling Sportakkoord 2020-2022	Onzekerheid		
H12	Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken	Fout		
H12	Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken	Onzekerheid		
H21	Specifieke uitkering cliëntondersteuning	Fout		
H21	Specifieke uitkering cliëntondersteuning	Onzekerheid		
H30	Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026	Fout		
H30	Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering,	Onzekerheid		

	cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026			
H31	Regeling Specifieke uitkering noodfonds energie amateursportverenigingen	Fout		
H31	Regeling Specifieke uitkering noodfonds energie amateursportverenigingen	Onzekerheid		
H32	Regeling specifieke uitkering Meerkosten Energie lokale zwembaden	Fout		
H32	Regeling specifieke uitkering Meerkosten Energie lokale zwembaden	Onzekerheid		
H35B	Specifieke uitkering IZA-doelen 2023-2026	Fout		
H35B	Specifieke uitkering IZA-doelen 2023-2026	Onzekerheid		

Strekking controleverklaring getrouwheid gehele jaarrekening: goedkeurend.
Rechtmatigheidsoordeel specifieke uitkeringen: goedkeurend.

 PUBLIEKE
SECTOR
ACCOUNTANTS